

ПРОДУКТИВНІСТЬ КОРІВ ВІТЧИЗНЯНИХ МОЛОЧНИХ ПОРІД ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАГАЛЬНОЇ ОЦІНКИ ЗА ЕКСТЕР'ЄРНИЙ ТИП

Селекція молочної худоби українських чорно-рябої і червоно-рябої молочних порід ґрунтується на чіткому визначенні цілеспрямованих критеріїв добору та підбору тварин з особливим акцентом на формуванні у них прояву бажаного екстер'єрного типу, оскільки встановлено існування позитивного зв'язку між розвитком більшості статей будови тіла і вимені з основними ознаками молочної продуктивності та показниками довічного використання корів [1, 2, 3]. Рубан Ю. Д. стверджує [4], що основними показниками в селекції молочної і м'ясної худоби є тип (біологічні і технологічні ознаки) і продуктивність (господарська спрямованість тварин), оскільки тип, фактично підпорядкований напряму продуктивності тварин. Виходячи із зазначеного, метою досліджень було вивчення впливу показників лінійної оцінки за тип на молочну продуктивність і відтворну здатність корів українських чорно-рябої та червоно-рябої молочних порід.

За результатами комплексної лінійної оцінки екстер'єру обох вітчизняних молочних порід ПАФ «Єрчики» Попільнянського району Житомирської області було встановлено, що 57% корів українських чорно-рябої і 67 % червоно-рябої молочних

порід отримали оцінку «добре з плюсом» та 42 і 30 % «добре», лише 1 і 3 % «дуже добре». Розподіл корів-первісток на класи, згідно з міжнародними вимогами, свідчить про певні закономірності і наявність достовірної різниці між групами. Зокрема, з підвищенням загальної оцінки екстер'єру у корів обох порід відбувається зростання молочної продуктивності при деякому погіршенні відтворної здатності. Оскільки групи корів обох порід, які за екстер'єрний тип отримали оцінку «задовільно» і «дуже добре» виявилась незначною за чисельністю (відповідно 6 чорно-рябих і 2 червоно-рябих), нами було проведено порівняння корів класів «добре» і «добре з плюсом» за показниками молочної продуктивності і відтворної здатності, які є найчисельнішими у стаді (понад 90%). Тварини обох основних класів обстежених порід мали досить високу молочну продуктивність для поліського регіону України, дещо кращою молочною продуктивністю характеризується група тварин української чорно-рябої молочної породи, які за результатами лінійної оцінки і величини загальної оцінки віднесені до комплексного класу «добре з плюсом» (III група). Корови зазначеного класу достовірно ($P < 0,001$) переважали тварин класу «добре» за більшістю показників молочної продуктивності при достовірній у 5 випадках різниці. Зокрема різниця за надоями за 305 днів лактації становила 782 кг, за молочним жиром – 29,8, молочним білком – 21,3, молочним жиром і білком – 51,1, відносною молочністю – 123,9 кг ($P < 0,001$). За жирномолочністю і білковомолочністю суттєвої і достовірної різниці між тваринами цих класів не встановлено, що зумовлено значною стабільністю цих ознак у межах обох груп. Так коефіцієнт мінливості жирномолочності в обох випадках становив відповідно 3,9 і 4,2%, білковомолочності 1,7% в обох випадках.

Щодо відтворної здатності, то тварини обох класів значно поступаються оптимальним показникам, за винятком тривалості періоду сухостою, який становив відповідно 61,1 і 58,1 днів. Первістки обох класів характеризуються близьким до оптимального віку для голштинізованих порід 26-29 міс. віку I-го отелення, який склав відповідно 30,1 і 30,2 місяці. Ровесниці цих класів мали подовжений сервіс-період (171,9 і 162,6 днів), що в 2 рази перевищує оптимальне значення (80 днів); тривалий міжотельний період (442,9 і 437,9 днів); низький коефіцієнт відтворної здатності (відповідно 0,86 і 0,87 при оптимальному 1 і більше). Різниця в усіх випадках була недостовірною.

У корів-первісток української червоно-рябої молочної породи спостерігаються аналогічні закономірності. Тварини класу «добре з плюсом» достовірно переважали тварин класу «добре» за більшістю ознак молочної продуктивності ($P < 0,001$). За показниками відтворної здатності достовірної різниці не спостерігалось. В цілому узагальнений критерій достовірності різниці (за Стьюдентом) за показниками молочної продуктивності і відтворної здатності між коровами-первітками II і III груп української чорно-рябої молочної породи становить 2,28, червоно-рябої 1,73.

У результаті однофакторного дисперсійного аналізу було встановлено, що сила впливу загальної оцінки на молочну продуктивність у 88 і 75% випадків достовірна ($F = 1,96-25,4$ і $2,02-12,1$) і коливалась у корів українських чорно-рябої та червоно-рябої молочних порід відповідно в межах від 0,6 до 28,3 і від 0,4 до 37,0%.

Отже, непрямий відбір тварин за загальною оцінкою екстер'єрного типу тварин сприятиме покращенню їх молочної продуктивності і суттєво не вплине на відтворну здатність.

Література

1. Пелехатий М. С. Лінійна оцінка екстер'єру корів українських чорно-рябої і червоно-рябої молочних порід та її вплив на їх молочну продуктивність в аналогічних умовах [Текст] / М. С. Пелехатий, О. А. Кочук-Ященко // Вісн. ЖНАЕУ. – 2013. – № 2, т. 2. – С. 154–169.
2. Хмельничий Л. М. Тривалість життя корів української чорно-рябої молочної породи в залежності від рівня лінійної оцінки морфологічних ознак вимені [Текст] / Л.М. Хмельничий, В. В. Вечорка // Науково-теорет. зб. Житомирського нац. агроєкологічного ун-ту. – Житомир : ЖНАЕУ, 2015. – № 2 (52), т. 3. – С. 57-62.
3. Черняк Н. Лінійна оцінка типу екстер'єру корів за вимогами ICAR [Текст] / Н. Черняк, І. Кудлай, О. Гончарук // Тваринництво України. – 2012. – № 6. – С. 13–17.
4. Рубан Ю. Д. Важливий чинник визначення ефективності селекції великої рогатої худоби [Текст] / Ю. Д. Рубан // Зб. пр. Білоцерківського нац. аграр. ун-ту. – 2010. – Вип. 3 (72). – С. 107–108.

